

Κέντρα κράτησης:

Οι χώροι Buffer της

παρανομοποιημένης εργατικής δύναμης

Εισαγωγή

Η καλύτερη ένδειξη του μεγέθους της διανοητικής μας ένδειας είναι το πείσμα με το οποίο τείνουμε να ξεχνάμε την ιστορία των πραγμάτων. Πάρτε για παράδειγμα το θέμα των κέντρων κράτησης που τώρα τελευταία ξανάρθε στον αφρό της δημοσιότητας. Οι αφελείς είδαν μια ολωσδιόλου νέα στροφή του κράτους προς τον φασισμό. Οι λιγότερο αφελείς είδαν ένα προεκλογικό κόλπο. Όπως δείχνει η ιστορία τους όμως, τα κέντρα κράτησης δεν είναι τίποτα από τα δύο.

Όταν το 2009, εμείς που συμμετέχουμε σε αυτό το περιοδικό, μαζί με άλλους συντρόφους, πραγματοποιήσαμε την εκδήλωση με τίτλο “Σχεδόν Αόρατοι: Η Παρανομοποίηση της Εργασίας ως Κρατική Πολιτική για την Μετανάστευση”, ο στόχος μας ήταν να ξεφύγουμε (και μαζί να βοηθήσουμε και άλλους να ξεφύγουν) από τέτοιες πλάνες. Υποστηρίξαμε -και στα χρόνια που μεσολάβησαν αποδειχθήκαμε ίσως περισσότερο σωστοί απ’ όσο θα θέλαμε- ότι παρά τα φαινόμενα, το ελληνικό κράτος διαθέτει στρατηγική για τη μετανάστευση, ότι αυτή η στρατηγική κρατάει για δεκαετίες, ότι στη βάση της βρίσκεται η τεχνητή μετατροπή των μεταναστών εργατών σε παράνομους.

Θέλαμε να αλλάξουμε τα ερωτήματα της συζήτησης και μαζί τις απαντήσεις: σύμφωνα με τη γνώμη που εκφράσαμε εκεί, η στρατηγική του ελληνικού κράτους για τη μετανάστευση δεν είναι ούτε μια στρατηγική που επιδιώκει την εξαφάνιση των “λαθρομεταναστών”, ούτε όμως και μια στρατηγική που επιδιώκει την παραμονή τους στη χώρα. Στην πραγματικότητα το ερώτημα “τελικά τους θέλουμε ή δεν τους θέλουμε” είναι εντελώς δευτερεύον. Η στρατηγική του ελληνικού κράτους για τη μετανάστευση είναι πρώτα και κύρια μια στρατηγική διαχείρισης της εργατικής δύναμης. Στη βάση αυτής της στρατηγικής βρίσκεται η δημιουργία ενός κομματιού της εργατικής τάξης που βρίσκεται πέρα από τα όρια του τυπικού δικαίου και η συνακόλουθη ανάθεση της διαχείρισής του στους αστυνομικούς και στρατιωτικούς μηχανισμούς.

Από εκεί κι έπειτα, το ερώτημα “τους θέλουμε ή δεν τους θέλουμε” απαντιέται κατά περίπτωση, είναι αν θέλετε το τμήμα της τακτικής. Και σύμφωνα με τις τακτικές που αποφασίζονται κατά καιρούς, οι παρανομοποιημένοι μετανάστες εργάτες είναι πηγή πλούτου, βάση της εργατικής πολιτικής, βάση της πολιτικής δημόσιας τάξης, τροφή για το παράνομο κεφάλαιο, ξόανο για διαπόμπευση και σιχτίρισμα, προεκλογική εξαγγελία, τροφή για τα μμε, τρόπος διανομής ευρωπαϊκών επιδοτήσεων σε τοπικές κοινωνίες, πηγή καταναγκαστικής εργασίας. Και φυσικά κάποιοι

από αυτούς προορίζονται για εξόντωση. Και η εξόντωση είναι τμήμα αυτής της εργατικής πολιτικής.

Το κείμενο που ακολουθεί (εκτός από το sidebar για τη Λέσβο που γράφτηκε τώρα) προοριζόταν να αποτελέσει ένα κεφάλαιο της μπροσούρας “Σχεδόν Αόρατοι”. Τελικά δεν βρήκε τον δρόμο προς το τυπογραφείο. Από τη μια γιατί η μπροσούρα ήταν ήδη αρκετά μεγάλη. Από την άλλη γιατί η προσέγγισή του, τα συμπεράσματά του μας είχαν τότε φανεί πολύ ψυχρά, πολύ δυσκολοχώνευτα. Τρία και βάλε χρόνια μετά, έχουμε αλλάξει γνώμη. Και μάλιστα βρίσκουμε πως η προσέγγιση που ακολουθείται εδώ, σήμερα αποδεικνύεται ακόμη πιο επίκαιρη από ό,τι ήταν την εποχή που γράφτηκε.

Απ’ όσα ακολουθούν δεν αλλάξαμε τίποτα. Δεν χρειάστηκε.

1. Ιστορίες από τα κέντρα κράτησης

Όχι τόσο λόγω “φυσικής ανθρώπινης ροπής προς την ελευθερία”, όσο εξαιτίας της άμεσης πίεσης της στέρησης, οι άνθρωποι πολλές φορές αποφασίζουν να παλέψουν, έστω κι αν οι συνθήκες δεν τους αφήνουν καμία ελπίδα νίκης. Και όταν μιλάμε για συνθήκες, δεν πρέπει να υπάρχουν και πολύ χειρότερες από αυτές που επικρατούσαν στο κέντρο κράτησης παράνομων μεταναστών της Σάμου την Τρίτη 8 Σεπτεμβρίου του 2008. Όλα κι όλα: Το κέντρο κράτησης της Σάμου ήταν ολοκαίνουριο και “πρότυπο” και του κουτιού και είχε χωρητικότητα 300 ατόμων. Μόνο που εκεί είχαν ήδη στοιβαχτεί πάνω από 500 μετανάστες που είχαν φτάσει “απρόσκλητοι” στις ακτές και τα νερά του νησιού.

Είναι γεγονός πως αυτοί οι μετανάστες δεν έτρωγαν και πολύ καλά: το φαί δεν έφτανε ούτε για μικρό παιδί, είπαν μετά στους δημοσιογράφους. Είναι επίσης γεγονός ότι πενήντα άνθρωποι δύσκολα χωρούν σε δωμάτια που έχουν φτιαχτεί για είκοσι, ενώ η γενική απαγόρευση προαυλισμού δίχως κανένα λόγο δεν βοηθάει και πολύ την κατάσταση. Και πάλι όμως, στους μπάτσους φάνηκε κάπως μυστήριο που εκείνη τη βδομάδα οι τρόφιμοι του κέντρου οργανώθηκαν και ξεκίνησαν απεργία πείνας. Έκριναν εξ ιδίων: Το σίγουρο είναι πως οι ίδιοι οι μπάτσοι, αν ποτέ βρίσκονταν σε παρόμοια κατάσταση, θα κοίταζαν περισσότερο ποιον να γλείψουν και ποιον να ρουφιανέψουν και λιγότερο πώς ν’ αρχίσουν απεργίες πείνας και μαλακίες.

Όπως και ν’ έχει πάντως, οι κρατούμενοι ξεκίνησαν απεργία πείνας. Τα αιτήματα μετριόπαθη: Περισσότερο φαί, να μην κλείνει το ηλεκτρικό ρεύμα όποτε καυλώσουν οι μπάτσοι και, εντάξει, προαύλιο μπορεί να μη δούμε με τίποτα, αλλά τουλάχιστον να μην κλείνουν οι πόρτες μεταξύ των θαλάμων. Πεντακό-

σιοι όλοι κι όλοι οι κρατούμενοι, κι όπως είπε η μετέπειτα έρευνα, στην κορύφωση της απεργίας, την Τρίτη, έφτασαν να συμμετέχουν εκατό. Ακόμη όμως και αυτή η μέτριας απήχησης απεργία του ενός πέμπτου, έφτασε για να ανησυχήσει τους φύλακες. Κι επειδή οι φύλακες πάντα έχουν γνώση, ο διακόπτης γύρισε από “κανονική λειτουργία” σε “καταστολή εξέγερσης”. Για ξύλο δεν μάθαμε τίποτα, μάλλον γιατί οι δημοσιογράφοι κατέφθασαν την Παρασκευή, όταν όλα είχαν τελειώσει. Μάθαμε πάντως πως ο “πρωταίτιος” της απεργίας, ένας Κούρδος από το Ιράκ, είχε μεταφερθεί στην απομόνωση του κρατητηρίου του Α.Τ Σάμου για να μάθει άλλη φορά να μην είναι πρωταίτιος. Όποιος άλλος είχε συμμετάσχει στην απεργία είχε αφεθεί να φύγει με το μόνο τρόπο που μπορεί κανείς να φύγει από ένα κέντρο κράτησης: Κρατώντας ένα χαρτί στα Ελληνικά που του λέει να φύγει από τη χώρα μέσα σε τριάντα ημέρες. Έτσι, το κέντρο απαλλάχθηκε από τους ταραξίες, ο πρωταίτιος δεν ξέρουμε τι απέγινε και τέλος καλό όλα καλά στο πρότυπο κέντρο κράτησης Σάμου².

Πάντως, η απεργία του Σεπτεμβρίου δεν ήταν ούτε η πρώτη ούτε η τελευταία απεργία πείνας σε ελληνικό κέντρο κράτησης. Η διαδικασία πίσω από την κατασκευή και τη λειτουργία ενός κέντρου κράτησης είναι σχεδόν τυπική και περισσότερο Do it Yourself απ’ όσο θα φανταζόταν κανείς. Πρώτον και βασικότερο, καθορίζεται η τοποθεσία του κέντρου κράτησης και το ποιος θα αναλάβει το catering. Αντίθετα με όσα απασχολούν τους δημοσιογράφους, εδώ έχουμε να κάνουμε με τη σημαντικότερη όψη του θέματος και μια πολύ σημαντική στιγμή της οικονομικής ζωής των τοπικών κοινωνιών. Η Ε.Ε. δίνει 12 ευρώ το κεφάλι την ημέρα για τη στέγαση και 6 ευρώ την ημέρα το κεφάλι για τη διατροφή. Οι υπολογισμοί είναι απλοί: 500 κρατούμενοι επί 6 ευρώ το κεφάλι ίσον 3000 ευρώ την ημέρα μόνο για διατροφή, ενώ αν κανείς ενδιαφέρεται για τα απόλυτα ποσά, μπορούμε να αναφέρουμε ότι ο ιδιοκτήτης παροπλισμένης ντισκοτέκ που χρησίμευε για κέντρο κράτησης στην Πάτμο, είχε κάποια στιγμή να λαμβάνει 180.000 ευρώ.

Προφανώς αυτή η πληρωμή με το κεφάλι και την ημέρα δημιουργεί πολλών ειδών κίνητρα: Κίνητρο για τους τοπικούς ιδιοκτήτες να ενεργοποιήσουν τα κοινά τους, κίνητρο για τις τοπικές εξουσίες να πουλήσουν ακριβά το προνόμιο βοήθειας προς τον συνάνθρωπο, κίνητρο για τους κατά τόπους κοινωνικούς παράγοντες να κρατούν όσο περισσότερο ξένους για όσο περισσότερο γίνεται, και κίνητρο ώστε το φαί και η στέγη να είναι όσο φτηνότερα ανά κεφάλι γίνεται. Ιδού για παράδειγμα πως ο νομάρχης Λέσβου Π. Βογιατζής πιέζει μέσω μμε τους προϊσταμένους του και ταυτόχρονα περιγράφει κομψά τη ροή χρημά-

των από τα Ευρωπαϊκά ταμεία, στο υπουργείο εσωτερικών και από 'κει στους κατά τόπους κρατικούς σκύλους σαν και του λόγου του:

Εμείς πρώτοι απ' όλους θεωρούμε ότι οι συνθήκες στο Κέντρο της Παγανής είναι ακατάλληλες. Γι' αυτό γίνεται προσπάθεια να φτιαχτεί ένα νέο κέντρο υποδοχής σύμφωνα και με τη δέσμευση που έκανε σε εμάς ο υπουργός Εσωτερικών Προκόπης Παυλόπουλος. Χαίρομαι ιδιαίτερα που η Κομισιόν αναφέρει ότι υπάρχει δυνατότητα συγχρηματοδότησης. Ήδη έχει γίνει αποδέσμευση ενός οικοπέδου του Στρατού - πρώην στρατοπέδου και περιμένουμε από το υπουργείο Εσωτερικών τώρα τις επόμενες ενέργειες για να χρηματοδοτηθεί το έργο.³

Με τέτοιες διαδικασίες υγιούς ανταγωνισμού, διάφοροι τοπικοί ιδιοκτήτες ακινήτων και επιχειρήσεων προσφέρονται να αναλάβουν τη φιλοξενία και τη διατροφή, και είναι τόσο πολλοί που σε πολλές περιπτώσεις την αναλαμβάνουν εκ περιτροπής, ώστε να προλάβουν να επωφεληθούν όλοι⁴. Είναι από αυτή την υποδειγματική συνεργασία ιδιωτικής πρωτοβουλίας και κοινοτικών επιδοτήσεων που προκύπτει ο έξοχα πολύχρωμος κατάλογος των χώρων που κατά καιρούς έχουν κριθεί κατάλληλοι για κέντρα κράτησης: Παλαιά ντισκοτέκ σε όροφο οικοδομής στην Πάτμο⁵, πρώην σταποθήκη στα Βρυσικά Έβρου⁶, κάμπινγκ στο Δρέπανο Κοζάνης⁷, παλιές φυλακές στο Λαγκαδά της Μυτιλήνης έως το 2003 και παλιός βιομηχανικός χώρος στην Παγανή της Μυτιλήνης από το 2003 και μετά⁸, καγκελόφρακτος χώρος στον πρώην αεροσταθμό Χανίων⁹, βενζινάδικο και πάρκινγκ αστυνομικών οχημάτων στον Έβρο, στοιβαγμένα container μεταφοράς εμπορευμάτων¹⁰ στο λιμάνι της Χίου καθώς και στρατώνες, άδεια ξενοδοχεία και χέρσα οικόπεδα κάθε λογής. Στην κορυφή του καταλόγου ξεχωρίζει ένα κάποιο αυθαίρετο κτίσμα του αντιδήμαρχου Λέρου¹¹, τόπος όπου συνδυάζονται κρατικές διασυνδέσεις, τοπικοί συσχετισμοί ισχύος, κρατικός ιμπεριαλισμός και μικρή ιδιοκτησία με τον πιο αρμονικό τρόπο και το πιο γλυκό όφελος.

Από εκεί και πέρα πάντως αναλαμβάνουν οι μπάτσοι. Οι μπάτσοι χώνουν όσο περισσότερο κόσμο μπορούν σε όσο πιο άθλιες συνθήκες γίνεται και οι ίδιοι μπάτσοι προσέχουν η όλη κατάσταση να είναι μόλις βιώσιμη. Οι μπάτσοι κόβουν κι άλλο τις μερίδες του φαγητού, οι μπάτσοι μοιράζουν τις σφαλιάρες, οι μπάτσοι αφήνουν τις αρρώστιες να εξελιχθούν δίχως τη μεσολάβηση της δυτικής ιατρικής και την καθαριότητα να γίνεται με τον παλιό καλό βιολογικό τρόπο της φυσικής αποσύνθεσης των απορριμμάτων, οι μπάτσοι απαγορεύουν την έξοδο, κλειδώνουν πόρτες, δέχονται δωροδοκίες, κάνουν χάρες και επιβάλλουν τιμωρίες. Οι μπάτσοι δε λένε άλλη κατανοητή λέξη από το "μαλάκα" γιατί οι μπάτσοι δεν ξέρουν ξένες γλώσσες. Εν τω μεταξύ, πάνω απ' όλους τους κρατούμενους πλανάται το φάντασμα της κράτησης επ' αόριστον: Κανείς δεν έχει ιδέα γιατί κρατείται και έως πότε θα κρατείται. Οι σχέσεις μεταξύ των κρατούμενων οργανώνονται εθνικά, τα πλακώματα μεταξύ τους μπορεί να εξελιχθούν εξαιρετικά βίαια, τα κάθε είδους κυκλώματα επιβίωσης για τσιγάρα, κάρτες κινητών, σεξ και λίγο φαί παραπάνω δίνουν και παίρνουν. Μετά αρχίζει μια απεργία πείνας, ή πέφτει ένα ξύλο πιο άγριο από τα συνηθισμένα, ή κάποιος πεθαίνει. Τότε έρχονται ανθρωπιστικές οργανώσεις, ή δημοσιογράφοι, ή παπάδες, ή επίτροποι της Ε.Ε για τα ανθρώπινα δικαιώματα που καταγγέλλουν /

φρίττουν / βαφτίζουν παιδιά / ταΐζουν πεινασμένους / κηδεύουν πεθαμένους / μοιράζουν ρούχα που δεν τα θέλει κανένας / ευαισθητοποιούν την κοινή γνώμη και αποχωρούν. Ορισμένοι από δαύτους παίρνουν και βραβεία για την ανθρωπιστική προσφορά τους. Μετά η ζωή συνεχίζεται.

Αλλά δεν πρέπει να μας μπερδεύουν οι αναφορές των μμε. Οι ιστορίες με κέντρα κράτησης, ποτέ μα ποτέ δεν έχουν χάπι εντ. Και ποτέ μα ποτέ δεν είναι ίδιες. Γιατί το κέντρο κράτησης δεν είναι μια σταθερή κατάσταση, ούτε καν με τον τρόπο της φυλακής. Το κέντρο κράτησης είναι ένας απαραίτητος και επαναλαμβανόμενος σταθμός σε μια διαρκή περιστροφή μέσα στην ελληνική επικράτεια. Το κέντρο κράτησης έχει σταθερό πληθυσμό, αλλά μεταβαλλόμενη σύνθεση. Το κέντρο κράτησης έχει την ιδιότητα να παράγει διαφορετικές ιστορίες, να περιλαμβάνει διαφορετικές προσωπικότητες, να δείχνει σαν κατά τύχη κοινό τμήμα της κατά τα άλλα ξεχωριστής "μοίρας" του καθενός από τους τροφίμους του, την ίδια στιγμή που η πραγματικότητα δείχνει πως στην ουσία πρόκειται για την ίδια μοίρα, τις ίδιες αφετηρίες και την ίδια κατάληξη. Απόδειξη: Κάθε ένας από τους "παράνομους" μετανάστες, με τη διαφορετική του ιστορία, τη διαφορετική προσωπικότητα και τη διαφορετική "τύχη" που τον ακολουθεί κατά την περιστροφή του στην Ελληνική επικράτεια, έχει περάσει από κέντρο κράτησης, ξέρει τι είναι τα κέντρα κράτησης, έχει να πει ιστορίες από κέντρα κράτησης και είναι ο ίδιος μια ιστορία από ένα κέντρο κράτησης. Και παρόλη την περιπλοκότητά τους, κάποιες φορές αυτές οι ιστορίες μπορούν να ανικνευθούν μέχρι ένα κάποιο τέλος. Κι αυτό το τέλος μπορεί να μας υποψιάσει για την ύπαρξη κάποιου νοήματος, μιας γενικής συνθήκης που κυβερνά και καθορίζει τα κέντρα κράτησης και τους τροφίμους τους. Θα πούμε τώρα μια τέτοια ιστορία.

Τον Μάιο του 2008, ο Μάλκολμ Μπράμπαντ, δημοσιογράφος του BBC, ταξίδεψε στο μακρινό νησί της Λέρου. Του είχαν πει ότι εκεί έπαιζε ένα καλό στόρι. Πριν από ενάμιση μήνα ο δήμαρχος Τιμόθεος Κοττάκης, που προφανώς είναι ένα πρόσωπο εντελώς διαφορετικό από τον αντιδήμαρχο με το αυθαίρετο, είχε κηρύξει το νησί σε κατάσταση έκτακτη ανάγκης λόγω της άφιξης στο νησί 121 ανήλικων Αφγανών. Παρά την έκτακτη ανάγκη και τη μικρή ηλικία, οι πιτσιρικάδες δεν είχαν και πολύ διαφορετική αντιμετώπιση από τους ενήλικους. Φαίνεται πως το αυθαίρετο του αντιδήμαρχου ήταν γεμάτο, αλλά βρέθηκε ένα "μικρό ξενοδοχείο" κάποιου άλλου φιλόνητου (121x12 = 1452 ευρώ την ημέρα) και αμέσως άρχισε να καταφθάνει το φαί που "δεν φτάνει ούτε για μικρό παιδί" αλλά αποφέρει 5,60 ευρώ το κεφάλι, συνήθως είναι σκέτο ρύζι, τους πολλαπλασιασμούς και τις αφαιρέσεις για τον υπολογισμό του κέρδους κάντε τα μόνοι σας. Σε αυτή την περίπτωση πάντως, το φαί πήγαινε όντως σε μικρά παιδιά, που δεν προβληματίστηκαν και τόσο με τις μερίδες. Αλλά ο καιρός περνούσε έτσι, όπως σε όλα τα κέντρα κράτησης, και τίποτα δεν γινόταν. Οι πιτσιρικάδες άρχισαν να ανησυχούν και να ρωτάνε. "Με εμάς τι θα κάνετε;", "Πότε θα μας αφήσετε να πάμε στην Αθήνα;", "Είμαστε μικρά παιδιά", έλεγαν και εννοούσαν ότι είναι μικρά παιδιά αλλά έχουν δουλειές και χρέη.

Μην φανταστείτε τίποτα πιτσιρικάδες που πάνε πρώτη μέρα στο σχολείο και γυρνάνε κλαίγοντας γιατί "στο διάλειμμα αυτό το παιδάκι με βάρωσε". Εκείνοι εκεί είχαν γίνει σκληροί σαν καρφιά περπατώντας και επιβιώνοντας, χρωστώντας στους διακινητές και ξεφεύγοντας απ' το κυνήγι των μπάτσων

του κόσμου όλου. Δεν έκατσαν λοιπόν με σταυρωμένα τα χέρια, οι πιο μεγάλοι βάλανε τους πιο μικρούς στην μπρίζα και στα μέσα του Μάη ξεκίνησαν απεργία πείνας. Αν θυμάστε πώς τα λέγαμε παραπάνω, τώρα είναι που καταφθάνουν οι ανθρωπιστικές οργανώσεις, οι δημοσιογράφοι, οι παπάδες και οι ρέστοι. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η οργάνωση ήταν οι "Γιατροί του Κόσμου" τμήμα Λέρου, που με τη σειρά τους φώναξαν δημοσιογράφους, μετά βουίξανε τα μπλογκ και τελικά γκοτζάμ Μάλκολμ Μπράμπαντ του BBC κατέφθασε στο νησί σε αναζήτηση καλού στόρι.

Πράγματι, το στόρι ήταν καλό. Ο Μπράμπαντ ξεκίνησε να παίρνει συνεντεύξεις από τους πιτσιρικάδες αρχηγούς της απεργίας, από τα μέλη των Γιατρών του Κόσμου που τον είχαν φωνάξει κι από τον Δήμαρχο της Λέρου. Ο αντιδήμαρχος με το αυθαίρετο μάλλον έλειπε, οπότε και το αυθαίρετο απουσιάζει, αλλά κατά τα άλλα, η ιστορία ήταν καλή και γραμμένη σε ένα ύφος που έκτοτε έχει δημιουργήσει σχολή για όσους δημοσιογράφους βγάζουν το ψωμί τους με θέμα "τραγωδία για τους λαθρομετανάστες στην Ελλάδα". Η σχολή πάει ως εξής: Ξεκινάμε με μια προσωπική τραγική ιστορία, για παράδειγμα του Τζαβέντ Αχματζί, 14χρονου πρόσφυγα από το Αφγανιστάν. Κρατάμε μια πραγματική ή φανταστική ατάκα του είδους "για να λύσουμε τα προβλήματά μας έπρεπε να σταματήσουμε να τρώμε" και αν έχουμε χώρο τη βάζουμε σε πλαίσιο. Έπειτα περνάμε στη σοβαρή δουλειά της μετατροπής του ταξικού πολέμου σε προσωπικό πρόβλημα: 10.000 δολάρια χρειάζονται για να ταξιδέψεις από το Αφγανιστάν στην Ελλάδα. Ο Τζαβέντ για παράδειγμα, έχει αφήσει στην Καμπούλ μια χήρα μάνα που χρωστάει 10.000 δολάρια στους διακινητές. "Θα είναι πολύ κακό γι' αυτήν και τον αδερφό μου αν δεν καταφέρω να τους τα στείλω".

Τα καλά ρεπορτάζ του είδους συνεχίζουν παρουσιάζοντας όλες τις όψεις του "προβλήματος": "Η Λέρος δεν αντέχει άλλους πρόσφυγες" λέει ο δήμαρχος. "Χρειαζόμαστε χρήματα από την Ε.Ε", λένε οι Γιατροί του Κόσμου, προφανώς εννοώντας ότι έχουν ξεπαραδιαστεί στα τσιλέφωνα στους δημοσιογράφους και τα υπουργεία. "Για τους πρόσφυγες φτάνει ο πόλεμος στο Ιράκ, δηλαδή ο Μπους", συνεχίζει άλλος ντόπιος ανθρωπιστής αναλυτής, των "Φαρμακοποιών του Κόσμου" αυτή τη φορά. Και η έρευνα τελειώνει, το ρεπορτάζ γράφεται, στέλνεται με mail και δημοσιεύεται, ο δημοσιογράφος πληρώνεται μισθό συν έξοδα και γυρνάει στην Αγγλία και είμαστε όλοι ικανοποιημένοι με το χάπι εντ: Ο υφυπουργός υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης Γιώργος Κωνσταντόπουλος κατέφθασε στο νησί ταυτόχρονα με τον Μάλκολμ, πιθανότατα ειδοποιημένος από τις ίδιες πηγές. Συγκινημένος από το θέμα μικρών παιδιών που αναγκάζονται να κάνουν απεργία πείνας, ο υφυπουργός δήλωσε ότι "Καταλαβαίνουμε αυτούς τους ανθρώπους. Κατανοούμε τις ανάγκες τους. Και θα κάνουμε ό,τι μπορούμε για να τους βοηθήσουμε στην Αθήνα". Με λίγα λόγια, το υπουργείο υγείας, ευαισθητοποιημένο από την απεργία πείνας, αποφάσισε: "Κάποιοι από τους πρόσφυγες θα μεταφερθούν σε μια καλοκαιρινή κατασκήνωση κοντά στο σπίτι του πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή, ενώ κάποιοι άλλοι θα στεγαστούν σε ένα χωριό που φτιάχτηκε για τη διαμονή των δημοσιογράφων που κάλυψαν τους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004".

Ή τουλάχιστον έτσι έγραψε το BBC κι έτσι ήταν οι ιστορίες με χάπι εντ το καλοκαίρι του 2008: Μικρά παιδιά κυνηγημένα από τον πόλεμο παραπέφτουν για λίγο, αγωνίζονται, οι ανθρωπιστές ειδο-

ποιούν, οι δημοσιογράφοι γράφουν και η κοινή γνώμη ευαισθητοποιείται. Τελικά ο καλός πρωθυπουργός αντιλαμβάνεται την κατάσταση και παίρνει τα παιδάκια σε μια παιδική κατασκήνωση με τσουλήθρες και τραμπάλες που είναι δίπλα στο σπίτι του. Έτσι, κάθε πρωί θα ξυπνάει και θα ρίχνει ένα βλέφαρο μήπως κι έχουν πάθει τίποτα τα παιδάκια και γίνει πάλι ρόμπα στο BBC. Τέλος.

Αλλά το ξανάπαμε, αυτές οι ιστορίες ποτέ δεν έχουν καλό τέλος. Και το πραγματικό της τέλος, ή έστω το τέλος που μπορούμε εμείς να ξέρουμε, γράφτηκε στις ξεκούδουνες τελευταίες γραμμές ενός ρεπορτάζ της Καθημερινής για τη Λέρο, στα τέλη του Οκτώβρη του 2008. Εκεί, αφού μαθαίνουμε πως ο ιδιοκτήτης του “μικρού ξενοδοχείου” που στέγασε τους πιτσιρικάδες λέγεται Φώτης Φιλακούρης, ότι “όντας μετανάστης ο ίδιος στην Αμερική για 35 χρόνια, ξέρει τι σημαίνει μετανάστευση” και ότι, αποδεικνύοντας ότι όντως ξέρει τι σημαίνει μετανάστευση, “έχει υιοθετήσει έναν Αφγανό έφηβο που, μαζί με έναν συνομήλικό του, δουλεύει στο ξενοδοχείο και βοηθάει πολύ”, βρίσκουμε μια τελευταία παράγραφο που κλείνει την ιστορία μας:

Αν όμως η επαφή με τη Λέρο είναι “ειδυλλιακή”, η συνέχεια είναι εφιαλτική. Οι 115 ανήλικοι, για τους οποίους ο δήμαρχος είχε κηρύξει πριν από τρεις μήνες το νησί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, μεταφέρθηκαν σε κατασκήνωσεις του Αγ. Ανδρέα στην Αττική. Η έλλειψη όμως υποδομών τους οδήγησε σε απόδραση...¹²

Απόδραση! Απόδραση για πού; 115 πιτσιρικάδες που δεν γνωρίζουν τη γλώσσα και χρωστάνε χιλιάδες ευρώ ο καθένας για τη μεταφορά του, απέδρασαν! Και μόνοι, χρεωμένοι και αδαείς βρέθηκαν στην Αθήνα. Για να δουλέψει εκείνη η γνωστή κοινωνικού χαρακτήρα ακατανίκητη έλξη της Ομόνοιας, για να βρουν εκείνους στους οποίους χρωστάνε και εκείνοι με τη σειρά τους να προτείνουν τρόπους για να ξεπληρωθεί το χρέος. Φυσικά δεν πρόκειται για μοναδική περίπτωση, ούτε για καινούρια πρακτική. Ένα μόνο παράδειγμα: Είναι γνωστό στο κράτος, τους ευαίσθητους υφυπουργούς υγείας και τους πρωθυπουργούς, ότι από το 1998 έως το 2002, ούτε λίγο ούτε πολύ 500 ανήλικοι “εξαφανίστηκαν” από το τότε κέντρο κράτησης της Αγίας Βαρβάρας.¹³ Εξαφανίστηκαν! Και τώρα πια, όσοι έζησαν, δεν θα είναι πια παιδιά. Ας σημειωθεί πάντως ότι, αν γίνεται ο κόπος να αναφερθεί αυτό το “εξαφανίστηκαν” σε επίσημα χαρτιά, είναι γιατί πρόκειται για ανήλικους, οπότε το κράτος έχει αναλάβει μια τυπική υποχρέωση να γνωρίζει τι τους συμβαίνει. Η ίδια ακριβώς σχέση με τους διακινητές, η ίδια εξάρτηση, η ίδια υποχρέωση αποπληρωμής χιλιάδων ευρώ, η ίδια συνθήκη καταναγκαστικής εργασίας ισχύει και στην περίπτωση των ενηλίκων, μόνο που οι ενήλικοι δεν υπάρχουν σε κανένα χαρτί. Οπότε η διαφορά των ενηλίκων με τους ανήλικους είναι ότι οι ενήλικοι ουδέποτε “εξαφανίζονται” γιατί ουδέποτε υπήρξαν.

Και δεν υπήρξαν ποτέ γιατί τέτοια είναι η φύση της παρανομοποιημένης εργασίας. Παρούσα και ανύπαρκτη, πηγή πλούτου και στόχος καταγγελιών, κίνδυνος για την ντόπια κοινωνία και ευκαιρία για τα ντόπια αφεντικά. Αν είναι να αρχίσουμε να καταλαβαίνουμε το ρόλο του κέντρου κράτησης θα χρειαστεί να μιλήσουμε λίγο πιο σύντομα και λίγο πιο γενικά.

2. Τα κέντρα κράτησης στο περιβάλλον της παρανομοποίησης της εργασίας

Η ειδική λειτουργία των κέντρων κράτησης μέσα στο γενικό περιβάλλον της παρανομοποίησης της εργασίας είναι η λειτουργία αυτού που στα εργοστάσια λέ-

νε “χώρος buffer”. Τεχνικά μιλώντας, τα εργοστάσια είναι τόποι αέναης κίνησης, διαρκούς μεταφοράς των υλικών από τη μία κατεργασία στην άλλη. Μέσα σε αυτή τη διαρκή κυκλοφορία, ο χώρος buffer είναι ο χώρος που εξοικονομείται κατά το σχεδιασμό του εργοστασίου για την προσωρινή αποθήκευση των υλικών καθώς αυτά κινούνται διαρκώς ακολουθώντας τα διάφορα στάδια της παραγωγής. Η ύπαρξη χώρων buffer έρχεται να καλύψει τις χρονικές ανισορροπίες της παραγωγής που στην καθημερινότητα του εργοστασίου εκφράζονται ως συνεχείς ανάγκες προσωρινής αποθήκευσης.

Η παρανομοποιημένη εργατική δύναμη με τη σειρά της, είναι εργατική δύναμη η αξία της οποίας έχει κατέβει πολύ κάτω από τα νόμιμα όρια. Αυτό το επίτευγμα είναι που την καταδικάζει να προορίζεται για χρήσεις ορισμένου χρόνου, να χρησιμοποιείται just in time και να εξαφανίζεται όταν δεν είναι χρήσιμη. Γι' αυτό πρέπει να έχει τους δικούς της χώρους buffer. Μέρη προσωρινής αποθήκευσης και ταυτόχρονα άμεσης χρήσης. Τα κέντρα κράτησης είναι φυλακές για εργάτες που δεν έχουν διαπράξει κανένα αδίκημα πέρα από το ότι έχουν επιλεγεί με κοινωνικό τρόπο για να γίνουν τεχνητά παράνομοι. Ταυτόχρονα, είναι ένας τρόπος μεθοδικής οργάνωσης της ανάλωσης της παρανομοποιημένης εργασίας, ένας τρόπος νόμιμης και ευρείας κρατικής παρέμβασης σε κατά τα άλλα εντελώς παράνομες, μοριακές και σκοτεινές εργασιακές διαδικασίες που εξ ορισμού πρέπει να συμβαίνουν κρυφά. Αν χρειάζεται εργασία σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο, τα τοπικά κέντρα κράτησης μπορούν να απελευθερώσουν μέρος ή και όλο το εργατικό τους δυναμικό. Αν από την άλλη οι ανάγκες για εργατική δύναμη μειώνονται, οι μπάτσοι μπορούν πάντα να οργανώσουν μια σκούπα.

Από αυτό το χαρακτήρα της προσωρινής αποθήκευσης της παρανομοποιημένης εργατικής δύναμης είναι που προκύπτουν οι διάφορες επιμέρους λειτουργίες των κέντρων κράτησης. Εδώ ο μετανάστης εργάτης θα εκπαιδευθεί ιδεολογικά και θα δεχθεί τον παράνομο χαρακτήρα της ύπαρξής του ως φυσικό γεγονός, μέσω καθημερινής επαφής με τους μπάτσους, διαρκών εξευτελισμών, επιμελώς εξαθλιωμένων όρων διαβίωσης και βέβαια μέσω του ίδιου του γεγονότος της αυθαίρετης κράτησής του.

Από εδώ ο μετανάστης θα περάσει και θα ξαναπεράσει, αντιλαμβανόμενος τα χρόνια του στη χώρα σαν μια διαδοχή εγκλεισμού και καταναγκαστικής εργασίας. “Είμαι δυο χρόνια στη χώρα και έχω κάνει ένα χρόνο φυλακή. Δεν μπορώ να κάτσω και δεν μπορώ να φύγω...”¹⁴ είπε κατά τη διάρκεια συνέντευξης με ανθρωπιστική οργάνωση ένας από τους παρανομοποιημένους εργάτες. Άθροισε τους μήνες και τα δίμηνα εγκλεισμού του υποδειγματικά: Να είσαι παρανομοποιημένος εργάτης σημαίνει να περνάς τη μισή σου ζωή αποθηκευμένος στη φυλακή και την άλλη μισή ψάχνοντας αφεντικό.

Τέλος, εδώ οι τοπικές κοινωνίες θα ανακαλύψουν τις χαρές της παρανομοποιημένης εργασίας. Για τις μικρές επαρχιακές κοινωνίες του 21ου αιώνα, τα κέντρα κράτησης είναι ό,τι ήταν παλιότερα τα στρατόπεδα και τα πανεπιστήμια. “Ενέσεις ζωής στην τοπική οικονομία”, τόποι δηλαδή όπου μπορεί κανείς να αποκομίσει χρήμα το οποίο έπειτα διαχέεται και στους υπόλοιπους. Μόνο που εδώ αυτή η παραγωγή και διάχυση πλούτου έχει πολύ πιο βάρβαρο χαρακτήρα απ' ό,τι στην περίπτωση των στρατοπέδων του κληρωτού στρατού. Η σχέση αγάπης - μίσους των τοπικών κοινωνιών με τους μετανάστες και τα κέντρα κράτησης, δεν είναι παρά μια αυθόρμητη, κοινωνικά πηγαία συμμετοχή στην γενική προσπάθεια υποτίμησης της εργατικής δύναμης μέσω της υποτίμησης του

παρανομοποιημένου κομματιού της. Κάποιες φορές μάλιστα αυτή η σχέση τοπικών κοινωνιών, μπάτσων και κέντρων κράτησης συμβαίνει με τρόπο τόσο ευθύ που γίνεται αντιληπτός δια γυμνού οφθαλμού. Λίγοι μόνο μήνες είχαν περάσει από την απεργία πείνας στο “νέο / πρότυπο / υπερπολυτελές” κέντρο κράτησης της Σάμου με την οποία ξεκινήσαμε αυτό το κείμενο. Και τώρα πια

καθ' υπόδειξη της Ε.Ε έχει επιτραπεί στους ντόπιους να διαλέγουν κάθε πρωί απ' έξω όσους θέλουν σκληρή δουλειά, κυρίως στις ελιές, με αμοιβή 15 ευρώ [το είπε κι αυτό η Ε.Ε.] και την υποχρέωση να τους γυρίζουν πίσω το βράδυ. Στο Βαθύ, οι Αλβανοί, που ως παλιοί μετανάστες έπαιρναν 50 - 60 ευρώ μεροκάματο, επιτέθηκαν σε κάποιους Ασιάτες και τους μαχαίρωσαν...¹⁵

Από 60 ευρώ στα 15! Με λίγη φαντασία μπορεί κανείς να υποθέσει πώς γίνονται τέτοια θαύματα: Όποιος έχει 10 ρίζες ελιές και άνω πάει και πιάνει τον δήμαρχο:

–“Δήμαρχε, ίντα θα γίνει με τους Αλβανούς; Είναι να μαζέψωμε τις ελιές κι εδευτοί θένε 50 κι 60 ευρώ μεροκάματο!”

Ο δήμαρχος το σκέφτεται.

–“Κι ίντα να γίνει βρε παιδιά;”

–“Να, εδευτοί οι Πακιστανοί στο κέντρο, εν ηξέρουνε να μαζεύουνε τις ελιές;”

–“Μωρέ ξέρουνε, κι άμα εν ηξέρουνε θα μάθουνε. Μα πώς να το κάμεις;”

–“Ε, γιαδευτο σε κάμανε δήμαρχο!”

Και ο δήμαρχος πιάνει το διοικητή του κέντρου κράτησης. Και ο διοικητής κανονίζει να στήνει κάθε πρωί ένα κανονικό σκλαβοπάζαρο έξω από το κέντρο κράτησης. Μπορεί ακόμη και να υποπτευθεί κανείς ότι κάποια στιγμή ίσως ο διοικητής να αντιληφθεί ότι μπορεί να πουλάει το προνόμιο της εργασίας στους εγκλειστούς με μια μικρή προμήθεια: Ας πούμε 2 ευρώ επί 500 εγκλειστούς ίσον 1000 ευρώ την ημέρα για να τα μοιραστούν οι ανθρωποφύλακες αναλόγως θέσεως στην τροφική αλυσίδα.

Αλλά ας μην δουλέψει άλλο η φαντασία μας. Έχουμε μια περιοχή της Ελληνικής αγοράς εργασίας όπου η αξία της εργατικής δύναμης υποτιμάται κάτω από κάθε έννοια νόμιμου και αυτή η παράνομη υποτίμηση γίνεται με κρατική σφραγίδα. Οι Αλβανοί εργάτες στις ελιές που είχαν σηκώσει τα μεροκάματα στα 50 ευρώ, τα βλέπουν τώρα να υποτιμούνται ως εκεί που δεν πάει άλλο και αν θέλουν να διαμαρτυρηθούν, δεν έχουν καμία έννοια νόμου να προσφύγουν γιατί είναι ο ίδιος οι εκπρόσωποι του νόμου που εξαρχής έκαναν τη δουλειά. Και όσο για τους κρατούμενους που δουλεύουν για 15 ευρώ... Αυτούς ποιος τους ρώτησε!

Είναι λοιπόν όλα εδώ: Οι ίδιοι μπάτσοι που εξευτελίζουν την εργατική δύναμη παρανομοποιώντας την, οργανώνουν κάθε πρωί σκλαβοπάζαρο έξω από το κέντρο κράτησης. Οι ίδιοι τοπικοί προύχοντες που νέμονται την παροχή τροφής και την είσπραξη των σχετικών χρηματοδοτήσεων, οι ίδιοι αγνοί ντόπιοι που βγαίνουν πρώτοι απελπισμένοι στα κανάλια, αγοράζουν και πουλάνε δούλους υποτιμώντας με σχέδιο την εργασία των μέχρι πρότινος εργατών τους. Το ίδιο κράτος που καθημερινά αντιμετωπίζει με όρους έκτακτης ανάγκης το “πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης” κανονίζει τις κατά τόπους “λύσεις” του, ενώ γενικά μιλώντας... σχεδιάζει και άλλα κέντρα κράτησης. Και η εργατική τάξη είναι απασχολημένη να τρώει τις σάρκες της.

Πράγματι, το κέντρο κράτησης Σάμου είναι πρότυπο.

Σημειώσεις

1. Η μπροσούρα όπου περιέχεται η σχετική εισήγηση έχει τίτλο Σχεδόν Αόρατοι: Η Παράνομοποίηση της Εργασίας ως Κρατική Πολιτική για την Μετανάστευση και υπογράφεται από τις ομάδες Σαχ, Μηδέν Άπειρο και No Woman's Land.
2. Όλα αυτά περιλαμβάνονται στο "Ανθρωποπλημύρα στις ακτές της Σάμου", Καθημερινή 11/9/2008. Η συγγραφέας του, Μαρία Δεληθανάση, που για χρόνια αποτελούσε την ανθρωπιστική φωνή της εφημερίδας, έχει πάψει να εμφανίζεται στις σελίδες της.
3. Ευρωκατηγορώ για το μπουντρούμι των προσφύγων, Ελευθεροτυπία 29/1/2009.
4. Έτσι εκ περιτροπής γίνεται για παράδειγμα το τάισμα των μεταναστών στη Χίο.
5. Καθημερινή, 15/11/2008
6. Έκθεση Διεθνούς Αμνηστίας 2005
7. Έκθεση και προτάσεις της εθνικής επιτροπής για τα δικαιώματα του ανθρώπου, 2003
8. Ελευθεροτυπία, 21/10/2006
9. Ελευθεροτυπία, 21/10/2006
10. Έκθεση Διεθνούς Αμνηστίας 2005
11. Καθημερινή, 15/11/2008
12. Ανασυνθέσαμε την ιστορία ανατρέχοντας στα Malcolm Brabant, "Victory for Hunger Strikers in Greece", <http://newsvote.bbc.co.uk/mpapps/pagetools/print/news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7419667.stm>, 25/5/2008. Απεργία πείνας στη Λέρο, http://www.foreignpress-gr.com/2008/05/blog-post_7847.html, 17/5/2008. Δημοφιλής "προορισμός" πια η Λέρος, Καθημερινή, 21/10/2008. Επίσης στα όσα σχετικά αναγράφονται στο Human Rights Watch, Left to Survive: Systematic Failure to Protect Unaccompanied Migrant Children in Greece, Δεκέμβριος 2008.
13. Human Rights Watch, Left to Survive, όπ. πριν, σελ. 13.
14. Human Rights Watch, Stuck in a Revolving Door: Iraqis and Other Asylum Seekers and Migrants at the Greece/Turkey Entrance to the European Union, 11/2008, σελ. 34.
15. Νίκος Βαφειάδης, Η "Μπίτζνα" των λαθρομεταναστών: Αποστολή στο Αγαθονήσι, Περιοδικό "Κ" της Καθημερινής, 31/5/2009. Για πανομοιότυπη ιστορία από το κέντρο κράτησης ανηλίκων Λέσβου, δίκως όμως να αναφέρεται καμιά "υπόδειξη της Ε.Ε.", δες "Μεροκάματα Πείνας για Ανηλίκους Μετανάστες", Ελευθεροτυπία, 4/6/2009.
16. "Συγγνώμη για το κολαστήριο", Ελευθεροτυπία, 23/10/2009.
17. "Καζάνι που βράζει το κέντρο μεταναστών στη Λέσβο", Ελευθεροτυπία 22/10/2009.
18. "Τσάκισαν 17χρονο στη Λέσβο οι φρουροί του κέντρου μεταναστών", Ελευθεροτυπία, 26/10/2009.
19. "Έρευνα και αλληλομηνύσεις για τα επεισόδια στην Παγανή", Καθημερινή, 27/10/2009.
20. "Δεν θέλουν Κέντρο Υποδοχής Μεταναστών", Καθημερινή, 4/2/2010.
21. "Τον Ιούνιο ανοίγει το πρώτο κέντρο για μετανάστες", Καθημερινή, 14/4/2010.

Κι άλλη μια ιστορία: Το Κέντρο Κράτησης Παγανής Λέσβου.

Ιανουάριος 2009.

Ο Προκόπης Παυλόπουλος, τελευταίος υπουργός εσωτερικών της μεταπολίτευσης επισκέπτεται το κέντρο κράτησης Παγανής της Λέσβου

Οκτώβριος 2009.

Ο Σπύρος Βούγιας, πρώην Σύριζα και υφυπουργός προστασίας του πολίτη της κυβέρνησης Παπανδρέου επισκέπτεται το ίδιο κέντρο κράτησης.

2009. Δύο επισκέψεις ανώτατων κρατικών υπαλλήλων στο ίδιο κέντρο κράτησης. Απόσταση εννέα μήνες. Όπως είδαμε στο κυρίως κείμενο, η επίσκεψη του Προκόπη Παυλόπουλου γέμισε τους τοπικούς άρχοντες με ελπίδες χρηματοδότησης από την Ε.Ε, σε μια εποχή που το κέντρο κράτησης της Παγανής είχε ανακηρυχθεί με διαφορά το χειρότερο στην Ευρώπη.

Η δεύτερη επίσκεψη, επέδειξε αν μη τι άλλο μια σταθερότητα στις κρατικές πολιτικές. Αφού τα είπε με τους λαθρομετανάστες, ο Σπύρος Βούγιας θεώρησε καλό να τους δώσει και άλλες ελπίδες: "Πρέπει να εξεταστούν οι χρηματοδοτήσεις που έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για το ζήτημα της μετανάστευσης καθώς από αυτό που είδα εδώ δεν νομίζω ότι πρέπει να ξεδεύτηκαν πολλά από αυτούς τους πόρους για αυτό το κολαστήριο".¹⁶

Λάθος! Οι πόροι που είχαν ξεδευτεί για το κολαστήριο δεν ήταν και τόσο αμελητέοι, αφού όπως μαθαίναμε από την ίδια σειρά ρεπορτάζ, μόνο στον φιλόξενο επιχειρηματία που σίτιζε τους κρατούμενους οφείλονταν ούτε λίγο ούτε πολύ δύο εκατομμύρια ευρώ που εν τω μεταξύ είχαν διαχυθεί στη φιλόξενη κοινωνία της νήσου Λέσβου.¹⁷ Πέρα από τους πόρους και τη διάθεσή τους πάντως, το "κολαστήριο" συνέχισε να δουλεύει μια χαρά. Τρεις μέρες μετά τις αγκαλιές των παράνομων με τον Βούγια, οι φύλακες κανόνισαν να τιμωρήσουν όσους από αυτούς είχαν τολμήσει να ανοίξουν το στόμα τους. Ο 17χρονος Μοχάμεντ Χουσεΐν Χαντάρ ξαναμίλησε: "Στον θάλαμο Δ., έπειτα από 10 λεπτά άνοιξαν την πόρτα και ένας φρουρός μας χτυπούσε με το γκλομπ. Έπειτα με πήραν, με οδήγησαν μπροστά στο ιατρείο και εκεί τέσσερις φρουροί με χτυπούσαν επί ώρα. Αργότερα δε, και όταν έπεσα λιπόθυμος, ήρθε ασθενοφόρο που με μετέφερε στο νοσοκομείο". Ο Βούγιας επανήλθε δηλώνοντας ότι "στόχος μας είναι το συντομότερο δυνατό να κλείσει η Παγανή".¹⁸

Τις ώρες που ακολούθησαν, τα πράγματα εξελίχθηκαν ως εξής: "Παρασκευή απόγευμα ξεκίνησε η προανακριτική διαδικασία. Πρώτος εξετάστηκε Ιρανός που γνωρίζει ξένες γλώσσες και εκτελούσε χρέη διερμηνέα. Ενώ εκρατείτο 56 ημέρες και επρόκειτο να μεταφερθεί στη Χίο, έλαβε υπηρεσιακό σημείωμα απέλασης και εισιτήριο για να φύγει. Ετσι χάθηκε ένας σημαντικός μάρτυρας. Την επόμενη ημέρα, η Ένωση Αστυνομικών δήλωσε ότι θα καταθέσει μηνυτήρια αναφορά κατά της νομικού, ειδικής στο προσφυγικό δίκαιο, κ. Ευθαλίας Παππά για ψευδή καταγγελία. Στη διάρκεια του Σαββατοκύριακου ο 17χρονος, που υπήρξε θύμα ξυλοδαρμού, μεταφερόταν συνεχώς στο Α. Τ. προκειμένου τελικά να καταθέσει ότι δεν είχε υπάρξει θύμα ξυλοδαρμού, αλλά ότι οι κακώσεις που έφερε ήταν αποτέλεσμα πτώσης. Ανάλογη μεταχείριση επιφυλάχθηκε και σε άλλους πρόσφυγες που υπέγραψαν την επίσημη καταγγελία για τα τεκταινόμενα το απόγευμα της Πέμπτης (...)"¹⁹.

Τελικά η μεταφορά του κέντρου κράτησης Παγανής σε στρατόπεδο του ελληνικού στρατού σκόναψε σε σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ της μητρόπολης Μυτιλήνης, που θεωρούσε ότι το στρατόπεδο είναι δικό της, του αντίστοιχου δήμου και "τοπικών καταστηματαρχών" των οποίων η ακριβής θέση δεν διευκρινιζόταν.²⁰ Και τον Απρίλιο του 2010, ενάμιση σχεδόν χρόνο έπειτα από την επίσκεψη του Προκόπη, η ιδέα του στρατοπέδου είχε εγκαταλειφθεί και αντικατασταθεί από την ιδέα εγκατάστασης των "λαθραίων" σε "τοπικό ξενοδοχείο", ο ιδιοκτήτης του οποίου είχε προφανώς ζηλέψει τα δύο μύρια ευρώ που είχε να λαμβάνει ο τοπικός ανταγωνιστής.²¹

Από τότε και μετά, για τη Λέσβο και τα κέντρα της ελάχιστα μαθαίνουμε. Ποιος ξέρει γιατί...